

FİLİZ KİTABEVİ

FİKRİ VE SİNİ MÜLKİYET HUKUKU SERİSİ

PROF. DR. ARSLAN KAYA
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKU DERSLERİ - I -

[FSEK Madde 1-47]

- ESER, ESER SAHİBİ, ESER SAHİBİNİN HAKLARI, TAHDİTLER
- OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E DEĞİŞİKLİKLERİ
VE GEREKÇELERİ İLE MEVZUAT
- 7 ADEDİ ÇÖZÜMLÜ 38 ÖRNEK OLAY

2. BASI

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL**

2024

Aralık 2024

ISBN: 978-625-6134-58-4

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

2. BASIYA ÖNSÖZ

“*Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku Dersleri-I*” isimli Kitabımız, serinin ikinci kitabını gün yüzüne çıkarmamıza imkân vermeyecek şekilde iki ay gibi kısa bir sürede tükenmiştir. Eğitim-öğretim yılının ilk yarısının ortalarında bulunduğumuz da gözetilerek cüz’i değişikliklerle bu ikinci basıyı yapma ihtiyacı hasıl oldu. İkinci basıda yapılan eklemeler daha ziyade bazı konulara ufak dokunuşlar ve ek izahat niteliğindedir. Bu basıda, “logo”ların eser niteliği ve yaratı süreci ile ilgili yazımlar ise daha kapsamlı bir ekleme hüviyetindedir.

İçinde bulunduğumuz Bilgi Çağı’nda Fikir ve Sanat Eserleri hukukunun merkezinde olduğu birçok gelişme ve beraberinde mücavir alan düzenlemeleri son dönemlerde sıklıkla gündeme gelmektedir. Buna, yaygın yapay zekâ tartışmalarını ve çevrimiçi işlemlerle ilgili düzenlemeleri örnek gösterebiliriz. Bu alanda genel maddi hukuk düzenlemeleri olmaları itibarıyla, Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, Ticaret Hukuku ve Medeni-Borçlar Hukuka ilişkin temel eserlerin, sözü edilen mücavir alanlardaki çalışmalarda ilkesel düzeyde kerteriz alınacak şekilde vücut bulması önem arz etmektedir. Özel hukukun çeperlerinde şekillenen bu tür kanunlaştırma çalışmalarının yukarıda arz ettiğimiz genel-temel disiplinlere dayanması, temelsiz savrulmalar ve şekillenmeler içermemesi, yönetmelik düzeyini aşan bir kanunlaştırma faaliyeti olması bakımından önemlidir. Bu minvalde işbu eserin birinci basısındaki önsözde ifade gayretinde olduğumuz düşüncelerimize atıf yapmak isterim.

Kitabın ikinci cildinin hazırlanmasında da bizi gayrete sevk eden iş bu ikinci basının dizgisini Gülgonca Çarpık yaptı; özeni ve yoğun çalışması sebebiyle her zaman olduğu gibi teşekkürü hak ediyor. Kitabın ikinci basısının bir an önce çıkarma konusunda çaba sarf eden Filiz Kitabevi çalışanlarına, sayın Oğuzhan Oruç’un şahsında teşekkürlerimi arz ediyorum.

İlk basıda olduğu gibi Eserin başta öğrenciler olmak üzere, ilgilenenlere ve ilgili olduğu alana katkılı olması dileğimi yineliyorum...

Prof. Dr. Arslan KAYA
Üniversite/Beyazıt/Kasım 2024

ÖNSÖZ YERİNE ELEŞTİREL BİR GİRİŞ

(Kanun Eskidi Yenisini Yapalım ?/ At Hukuku ?)

Takdim

Bir serinin ilk kitabı olarak vücut bulan işbu çalışma geriye doğru, yaklaşık yirmi yıllık kürsü derslerinin bir mahsulüdür. Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku'nun (eski adıyla "fikri hukuk") mevcut hali, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku kürsüsünde doğmuş ve gelişmiştir. Şöyle ki, 1951 tarihli Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK), üniversite reformu olarak da bilinen 1933 tarih ve 2252 sayılı Kanun sonrası Türk hukukunun ve özelde hukuk eğitiminin modern ve hâlihazırdaki hâlinin temelini atanlar arasında olan Prof. Dr. Ernst Eduard Hirsch tarafından kaleme alınmıştır. Prof. Hirsch aynı zamanda İstanbul ve Ankara Hukuk Fakültelerinde bu dersi okutan Hocasıdır. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde fikri hukuk dersi bilahare Prof. Dr. Halil Arslanlı, Prof. Dr. Reha Poroy ve Prof. Dr. Ünal Tekinalp tarafından okutulmuştur. Bu hocalarımız derslerini sadece tadrisle yetinmemiş, faaliyetlerini aynı zamanda yazdıkları eserlerle taçlandırmışlardır¹. Fikri hukuk dersi, sayın hocamız Prof. Dr. Tekinalp'in emekliye ayrılmasıyla birlikte tarafımdan okutulmaya devam edilegelmiştir. İşbu eser geleneğin takibi zımında fikri hukuk tedrisatının bir kitapla sürdürülmesi gayretidir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, ruhu ve felsefî alt yapısı bulunan ve şekli birtakım noksanlıklar içerse de yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla çağdaşı olan birçok kanundan daha üstün düzeyde niteliği haiz bir kanundur. Kanunun yüksek nitelikli bu sağlam alt yapısı, yürürlüğe girdiği tarihten bugüne geçen yetmiş üç yıla rağmen gücünü, önemini ve özgünlüğünü hâlen korumaktadır.

¹ Hocalarımızın eserleri sırasıyla şöyledir: Ernst E. Hirsch, Hukuki Bakımdan Fikrî Sây, Cilt 1-2, İstanbul 1942-1943; Halil Arslanlı, Fikri Hukuk Dersleri II (Fikir ve Sanat Eserleri), İstanbul 1954; Reha Poroy, Fikri Hukuk Ders Notları, İstanbul 1965; Ünal Tekinalp, Fikri Mülkiyet Hukuku, İstanbul 2012. Şüphesiz bu konuda Hirsch sonrası ilk temel eser, Prof. Dr. Arslanlı tarafından kaleme alınmış, rahmetli Arslanlı'nın başyapıtından sonra hocamız Prof. Dr. Ünal Tekinalp ise, fikri ve sınai mülkiyet hukukunun eğitim-öğretim safahatını da yansıtan en kapsamlı eseri vücuda getirmiştir. Hocamızın beş bası yapan "Fikri Mülkiyet Hukuku" başlıklı çalışması şüphesiz fikri (ve sınai mülkiyet) hukukun modern halini de yansıtan temel eser niteliğindedir.

VIII

Fikri mülkiyet hukuku (fikri hukuk), içinde bulunduğumuz ve “bilgi çağı” olarak adlandırılan yirmi birinci yüzyılın hukukudur. Bu sebeple ve de hukuki, ekonomik ve teknik nedenlerle Kanuna olan teorik ve tatbiki yönelim, yürürlüğünden sonraki dönemlerde, özellikle geçen yüzyılın sonu ve bu yüzyılın başı itibarıyla artarak devam etmiş, gelinen aşamada Kanun; hukukun, ekonominin ve teknik dünyanın ilgi odağı hâline gelmiştir. Bunun sonucu olarak da Kanun’un değiştirilmesi yönünde birçok girişimde bulunulmuştur.

Kanun eskidi yenisini yapalım?

Kanun’a olan ilgi bir gereklilik ve ihtiyaçtan kaynaklanmakla birlikte, bu durumun menfi bir sonucu olarak ehil olmayan çevreler de bu alana müdahil olmuş; bu çevreler kanun koyucuyu, Kanun’un felsefesinden uzak nitelikteki sürekli değişiklik talebi şeklindeki tacizleri ile baskı altına almaya çalışmışlardır. Bu durumu göz önünde bulundurarak, kanun koyucuya ve fikri mülkiyet hukukunun üniversitelerde doçentlik alanı olarak kabul edilmesi bağlamında Yükseköğretim Kurulu’na yönelik eleştirimizi de bu vesileyle dile getirmek isteriz.

Ülkemizde, son elli yılda mer’i kanunların yapımında ve değiştirilmesinde maalesef özenli bir tutum sergilenmemekte ve temel kanunlar da dahil olmak üzere (TMK, TBK, TTK) yeni baştan bir kanun yaratmak gibi yanlış bir eğilim bulunmaktadır. Oysa mehzaz kanun örneklerine baktığımızda, kanunların uygulanmasıyla oluşan müktesebatın, kanunlara yatkınlığın ve bu suretle ortaya çıkan bilgi birikiminin yok edilmemesi için başta temel normlar olmak üzere mevzuatın muhafaza edildiği ve değişikliklerin temel madde formatı korunarak değişik veya ek maddelerle (niş) yapıldığı görülmektedir. Bu suretle çok kıymetli olan hafıza birikimi de korunmaktadır. Oysa bizde, felsefesi olan kanunlar yeni kanun yapmak hevesiyle ve bu ad altında deforme edilmekte, sil baştan yapılan birçok kanunun temel iskeleti dahi oturtulmamaktadır.

Konuya bu bağlamda bakıldığında FSEK, felsefesi ve omurgası olan türden elimizde kalan sayılı kanunlardan biri olarak varlığını korumaktadır (korumaya çalışmaktadır). Bu sebeptendir ki kanun koyucunun anayasal baskı gruplarının tesir çabalarını hukuki olduğu ölçüde gözetmesi gerekmeyle birlikte, bu tür kanunları tabiri yerindeyse gözü gibi koruyarak ancak zamanın ruhuna (Zeitgeist) uygun şekilde değiştirmesi / güncellemesi icap eder. Nitekim nadir ve iyi bir örnek teşkil eden FSEK’te dahi bunun aksine birtakım gelişmeler (!) yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir. Kanun’a ilave edilen yönetmelik düzeyindeki aşkın eklemelerin (örneğin meslek birliklerine ilişkin FSEK m. 41 vd.) kanun yapma tekniğiyle uzaktan yakından alakası yoktur.

Yine son dönemde, dijital telif hakları kavramı altında bu Kanun'un eskiliği ve hantallığı yönünde basın üzerinden olur olmaz açıklamaların yapıldığı da görülmektedir. Yürürlük tarihi itibarıyla bu Kanun'un yaş aldığına şüphe olmasa da temel bir kanunun yaşlanmakla değersizleştiği şeklindeki sav bilimsel temelden yoksundur. Şüphesiz hiçbir kanun değişmez değildir; lakin bu değişiklikte kanun yapma teknik ve geleneği ile kanun yapmanın önemli bir ögesini oluşturan müktesebata göz önünde bulundurulması, korunması düsturuna riayet etmek icap eder.

At hukuku?

Bu bağlamda işaret ve ikazımızın ikincisi zikrettiğimiz üzere Yükseköğretim Kurulu'na yöneliktir. Son dönemde bazı alanlardaki teknik ve ekonomik gelişmenin hukuk alanında yeni bir disiplin tesis ve teşekkül ettirmek için vesile kılındığı görülmektedir. Şöyle ki, her ne kadar hukuk dünyasının çalışma konusu olabileceksede bazen sadece bir başlıktan öteye ulaşmayacak her gelişme için giderek farklı adlar altında ve merkez kaç alanlar yaratılmak suretiyle müstakil ve fakat köksüz disiplinler yaratıldığı görülmektedir. Bu tür bir eğilim bize de özgü değildir. Örneğin 90'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde bidayette bilişim hukuku özelinde "At Hukuku" tartışması mevcuttur².

² Tartışmaya mahal veren makaleden bir bölüm şöyledir: "...*Bu Hukuk Fakültesinin dekanlığını yürüttüğü süreçte Gerhard Casper, Şikago Üniversitesinin "At Hukuku" konusunda ders açmamasından gurur duymaktaydı ... Dekanın anlatmaya çalıştığı esasen "Hukuk ve ..." temalı derslerin yalnızca hukukun bütününe ışık tutabilecek nitelikteki konularla sınırlı olması gerekliliğiydi. Bizler, multidisipliner amatörlük yahut hocalarımdan birinin tabiri ile 'fikirlerin karşılıklı-kısırlaşımı' tehdidi altındayız ... Az bildiğiniz iki alanı bir araya getirirseniz, iki alanın da en kötüsünü elde edersiniz ... Hukukçuların bilgisayarlarla ilişkin bildiklerini sandıkları, yeni teknolojilere ilişkin tahminleri, kuvvetle muhtemel hatalıdır. İşte bu nedenle "siber dünyaya" ilişkin hukuki düzenlemeler yapmadan önce tereddüt etmeliyiz. Gözlerimiz görmezken, karga halimizle, kılavuzluk edemeyiz.*

Dekan Casper'in sözlerinin bir anlamı daha var: uzmanlık gerektiren alanlara uygulanacak hukuku en iyi öğrenme yöntemi temel hukuk bilgisinden geçer. Pek çok dava atların satışıyla, diğerleri atlar tarafından tekmlenen insanlarla ilgilidir, pek çoğu atların lisanlanması ve yarışmasıyla veya veterinerlerin atlara verdiği bakımla yahut at gösterilerindeki ödüllere ilgilidir. Bu konuları 'Atın Hukuku' adlı bir ders altında toplamaya yönelik her türlü çaba sığ kalmaya ve temel ilkeleri gözden kaçırmaya mahkumdur. Böyle bir derste, atlar tarafından tekmlenme vakalarına ilişkin gelmiş geçmiş tüm içtihadı dahi anlatsanız, haksız fil hukukunu öğretmekte muvaffak olamazsınız. Çoğu öğrenci için -hatta at ticaretine girmeyi planlayanlar için bile- eşya hukuku, haksız fil hukuku, ticari işlemler ve benzeri konularda ders almak, çok daha faydalı olacaktır. Atlara uygulanan hukuk ancak atın hukukunun ticari boyutuna ilişkin daha geniş kurallar bağlamına oturmakla anlaşılabilir. ...

Başlığın anlamını şu an daha net görebilirsiniz. 'Siber Alanda Mülkiyet' hususunda konuşmam is-

Ülkemizde bu sorunun somut bir görünümü olarak hukuk temel alanında başvuruya açılan doçentlik bilim alanlarının sayılarının günden güne artırılarak yeni alt alanlar tesis edilmesi gösterilebilir. Oysa bir alanın hukuki disiplin olarak kabul edilmesi için kadimden gelen temel birtakım umdeleri yansıtır olması gerekir. Şüphesiz Kanunu da bulunan fikri hukuk alanı bağımsız bir disiplin olmaya, tam olmasa da en yakın alanlardan biridir. Bu tür alanların müstakil birer disiplin ve giderek doçentlik alanı olarak kabul edilerek, doğdukları ve geliştikleri temel hukuk alanlarından tümüyle bağımsızlaştırılmaları, bu alanda kalem oynatanların temel alanlarla irtibatlarının kesilerek akademik unvanlar edinmeleri bilimsel yozlaşmaya sebebiyet vermektedir. Oysa ekonomik ve teknik gelişmelerin doğal bir sonucu olarak müstakil veya ek yan alanlar yaratıldığında bu alanda ders verecek, kalem oynatacak insanların yükselmesinde ilgili temel alanlarla bağlantılarının kesilmemesi için çeşitli önlemler alınmalıdır. Örneğin fikri mülkiyet hukukuyla ilgili yüksek lisans, doktora, doçentlik jürileri oluşturulurken bu heyetlerde özel hukukun ve bunun temelinde yer alan ticaret ve borçlar hukukçusu kişilerin bulundurulması gerekir. Yine bu alanda yükselme şartları belirlenirken taliplerinden mezkûr temel alanlarda eser vermiş olmak şartı aranmalıdır.

tendiğinde ilk tepkim 'Bu yalnızca da hukuku değil mi?' olmuştu. Siber alanla ilgili çok şey bildiğim söylenemez, bildiklerim ise eğer 5 ay içinde olmazsa 5 yıl içerisinde çağ dışı kalacaktır. Değişimin yönünde ilişkin tahminleriminse hiçbir değeri yoktur, kanunu konuya uydurma çabam da nafiledir. Eğer bilgisayar ağları hakkında bir şeyler biliyor olsaydım da, 'Siber Alanda Mülkiyet' konusunu tartışırken yapabileceğim tek şey, konuyu fikri mülkiyet hukukunun geri kalanından izole etmek ve değerlendirmeyi daha zayıf hale getirmek olurdu.

Bu durum beni ilk temel çıkarımına götürmektedir: Önce sağlam bir fikri mülkiyet hukuku geliştir, ardından bunu bilgisayar ağlarına uygula. Sorun şu ki: Mevcut kanunumuzun içeriğinin çoğunun ideal olup olmadığını bilmiyoruz. Neden patent hakkı on yedi yıl, telif hakları ömür boyu ilaveten bir müddet daha ve ticari markalar sonsuza kadar [korunur]? Bu haklar güçlendirilmeli mi yoksa zayıflatılmalı mıdır? Telif hakları neden belirli bir şekle bağlıdır? Adil kullanım hakkı için soyut ve muğlak faktörlerden ne anlam çıkarılabilir? Bu haklar nasıl daha kesin hale getirilebilir ve böylece 'Coasean pazarlıkları' nasıl kolaylaştırılabilir? Bu sorulara cevap bulmadan önce, bilgisayar ağlarına yönelik sorunlar için reçeteler yazamayız" (Frank H. Easterbrook (Hâkim, Amerika Birleşik Devletleri 7. Temyiz Mahkemesi; Kıdemli Öğretim Görevlisi, Şikago Üniversitesi Hukuk Fakültesi), "Cyberspace and the Law of the Horse," 1996 University of Chicago Legal Forum 207 (1996) s. 207-216 (207-209), (https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=2147&context=journal_articles).

Belirtelim ki, bu makale eleştiri ve tartışmalara da konu olmuştur. Bir örnek için bkz. Lawrence Lesig, The Law of the Horse: What Cyberlaw Might Teach 113 Harv. L. Rev. 501 (1999).

Eser hakkında...

Yukarıdaki açıklamalarımızdan ayrılarak tekrar bu esere dönecek olursak, isminden ve kapak biçiminden de görülüp anlaşılacağı üzere işbu kitap bir serinin ilk çalışması niteliğindedir. Bunu takiben FSEK 48 vd. hükümlerini konu eden eserimiz yayımlanacak ve zaman el verirse bu eserle birleştirilecektir. Seri çalışmamızın sınıai mülkiyet hukukuna ilişkin kısmı ise yine bu serinin bir parçası olarak, müstakil bir eser olarak vücut bulacak ve yayımlanacaktır.

Girişte de kısaca bahsedildiği üzere eser, 1950li yıllardan beri kürsümüzde okutulan fikri hukuk derslerini temel almakta ve bu alanda yetişmek isteyen lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki taliplerine yardımcı olma amacını gütmekle birlikte, niteliği itibarıyla bununla sınırlı olmayan içeriği uygulamacılar açısından da yol göstermeyi hedeflemektedir.

Eğitim öğretim faaliyetlerine katkı sağlamak amacıyla örnek ve eklerle zenginleştirilmiş eserin Ek kısmında hiçbir mecrada toplu hâlde bulunmadığı için tarihi seyri göstermek amacıyla Osmanlı'dan günümüze, mer'i FSEK'in selevi metinlere yer verilmiştir. Bunlara yer vermemizin sebebi, bu konuda mevzuat ve gerekçeleri ile ilgili atıfların kulaktan dolma veya nakil suretiyle ve çoğu zamanda yanlış olduğunu gözlemlememizdir. Ek'ler kısmında yine eğitim öğretim faaliyetinin desteklenmesi amacıyla altısı çözümlü olmak üzere 38 olay bulunmaktadır. Yine Ek'ler kısmında ve yer yer Kitabın içinde somut örnek ve olaylar da mevcuttur.

Teşekkür

Elimiz ürünü olan işbu eser, adımızla çıkmakta birlikte eserin ruhunun vücut bulmasında gelmiş geçmiş tüm kürsü mensuplarımızın katkısı mevcuttur. Bu sebeptendir ki, başta rahmetli / emekli Hocalarımız olmak üzere hâlihazırdaki tüm kürsü mensuplarımıza şükranlarımı arz etmek isterim. Bu cümleden olmak üzere eserin fiziken şekillenmesinde önemli katkıları olan çalışma arkadaşlarım başta Dr. Öğr. Üyesi İsmail Cem Soykan olmak üzere, Dr. Numan Sabit Sönmez, Hasan Onur Akay, Ş. İpek Aşıkoğlu, Mehmet Akif Özsoy, Nurgül Yıldız, Elif Oğuz'a ise "mahsus" teşekkürlerimi iletiyorum.

Ayrıca Osmanlı dönemi telif hukuku mevzuatının Latin harflerine uyarlanması konusunda destek veren Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Abdullah Musab Şahin ve İstanbul Üniversitesi Hukuku Fakültesi Hukuk Tarihi Araştırma Görevlisi İbrahim Enes Onat'a da teşekkürlerimi sunuyorum.

Kitabın fiziki olarak vücut bulmasında dizgileri her zaman olduğu gibi yılları sâri tecrübesi ile Gül Gonca Çarpık yaptı, özeni ve sabrı için her zaman olduğu gibi teşekkürü hak ediyor. Filiz Kitabevi'nden çıkan ilk kitabım olması hasebiyle İsmet Oruç abimizi bu vesileyle rahmetle yad ediyorum. O'nun marka ve değer haline getirdiği, özellikle İstanbul Hukuk Fakültesi mensup ve mezunları olmak üzere hukuk eğitimi alan herkesin belleğinde az veya çok bir vesile ile yer alan tarihi Filiz Kitabevi markasını ve de ona bağlı yayıncılık faaliyetini devam ettiren, bu eserin basılmasına da vesile olan sayın Oğuzhan Oruç'a da ayrıca teşekkür ediyorum.

Eserin başta öğrenciler olmak üzere, ilgilenenlere ve ilgili olduğu alana katkılı olması dileğiyle...

Prof. Dr. Arslan KAYA
Üniversite/Beyazıt/Eylül 2024

İÇİNDEKİLER

§1. Giriş

I. FİKRİ VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNUN KONUSU	1
II. ESER ÜZERİNDEKİ HAKKIN NİTELİĞİ VE HAKLAR SİSTEMATİĞİ İÇERİSİNDEKİ YERİ	3
III. FİKRİ HAKLAR ÜZERİNDE HÂKİMİYETİN MÜLKİYET HAKKIYLA KARŞILAŞTIRILMASI (ORTAK/FARKLI YÖNLER).....	6
IV. FİKRİ HAKLARIN FİKRİ, SINAI VE TİCARİ MÜLKİYET HUKUKU İÇERİSİNDEKİ YERİ	11
1. Bilgi Çağının (Hukuku) Unsurları: Fikrî, Sınai ve Ticari Mülkiyet	11
2. Fikrî, Sınai ve Ticari Mülkiyet Hukukunun Alt Disiplinleri.....	14
3. Fikrî, Sınai ve Ticari Mülkiyet Unsurlarının Malvarlığı İçerisindeki Yeri	15
4. Fikri Hakların Sınai ve Ticari Mülkiyet Unsurlarıyla İlişkisi.....	17
5. Fikrî, Sınai ve Ticari Haklar İçin Mülkiyet Kavramının Yerindeliği?.....	18
V. FİKRİ, SINAI VE TİCARİ MÜLKİYET HUKUKUNUN DİĞER DİSİPLİNLERLE İLİŞKİSİ	20
1. Anayasa Hukuku.....	20
2. Borçlar Hukuku	21
3. Rekabet Hukuku	21
VI. TARİHÇE VE HUKUKİ DÜZENLEMELER.....	21
1. Kısa Tarihçe	21
2. Ulusal Kanunlar Dönemi	24
3. Türk Hukukunda Fikrî Haklarla İlgili Düzenlemeler	24
4. Fikrî Haklar Hukuku ile İlgili Belirli Uluslararası Hukuk Düzenlemeleri	27
4.1. Eserle İlgili Olanlar	27
4.2. Bağlantılı Haklara İlişkin Düzenlemeler	30

§2. ESER

I. ESER KAVRAMI	31
1. Genel Olarak	31
2. Eser Sahibinin Hususiyeti.....	33
3. Fikri Çabanın FSEK'te Öngörülen Eser Gruplarından Birine Dâhil Edilebilecek Biçimde ve Düzeyde Şekillenmesi.....	41
II. MALVARLIĞI UNSURU/BİR HAK OLARAK ESER.....	45
1. Maddi Varlığı Olmayan Malvarlığı Unsuru.....	45
2. İnhisari İstifade Yetkisi	46
3. Mutlak Hak	48

XIV

4. Süreye Bağlılık.....	49
5. Soyutluk ve Tekrarlanabilirlik.....	52
6. Hukuki İşlemlere Konu Olabilme.....	52
III. ESER ÜZERİNDEKİ HAKKIN OLUŞUMU.....	52
IV. ESER TÜRLERİ.....	54
1. İlim ve Edebiyat Eserleri.....	54
1.1. Herhangi Bir Şekilde Dil ve Yazı ile İfade Olunan Eserler.....	54
1.2. Her Biçim Altında İfade Edilen Bilgisayar Programları ve Bir Sonraki Aşamada Program Sonucu Doğurması Koşuluyla Bunların Hazırlık Tasarımları.....	55
1.3. Sözsüz Sahne Eserleri.....	61
1.4. Bilimsel ve Teknik Nitelikteki Fotoğraflar, Haritalar, Çizimler, Maketler vb.....	62
2. Musiki Eserleri.....	68
3. Güzel Sanat Eserleri.....	70
3.1. Estetik Değer.....	71
3.2. Resimler.....	72
3.3. Desen.....	72
3.4. Güzel Yazılar ve Tezhipler ile Kaligrafi.....	72
3.5. Fotoğrafik Eserler ve Slaytlar.....	72
3.6. Mimarlık Eserleri.....	74
3.7. Grafik Eserleri, Karikatür Eserleri ve Her Türlü Tipler.....	77
3.7.1. Grafik Eserleri.....	77
3.7.2. Logoların Eser Vasfı.....	77
3.7.3. Logolar Üzerinde Yapılan İşlevsel veya Zamana Uyarılama Amaçlı Değişiklikler.....	78
3.7.4. Tipler ve Karikatür Eserleri.....	80
4. Sinema Eserleri.....	81
5. Fikri Hukuktaki Yeni Gelişmeler: Eser Niteliği Tartışmalı Alanlar.....	86
5.1. Reklamlar.....	86
5.2. Televizyon Programları.....	90
5.3. Multimedya (Çoklu Ortam) Ürünler.....	97
V. İŞLENMELER VE DERLEMELER.....	98
1. Genel Olarak.....	98
2. İşlenmeler.....	98
2.1. Tercüme.....	101
2.2. Roman, Tiyatro, Şiir, Tiyatro Oyunu Gibi Eserlerden Birinin Yine Bu Türlerden Başkasına Çevrilmesi.....	103

2.3. Musikî, Güzel Sanatlar, İlim ve Edebiyat Eserlerinin Film Hâline Sokulması veya Filme Alınmaya ve Radyo ve Televizyon ile Yayına Müsait Bir Şekle Sokulması.....	104
2.4. Musiki Aranjman ve Tertipleri	104
2.5. Bir Güzel Sanat Eserinin Bir Şekilden Diğer Şekillere Sokulması	105
2.6. Henüz Yayınlanmamış Bir Eserin İlmî Araştırma ve Çalışma Sonucu Yayınlanmaya Elverişli Hâle Getirilmesi	105
2.7. Başkasına Ait Bir Eserin Açıklanması veya Şerhi veya Kısaltılması.....	107
2.8. Bir Bilgisayar Programının Uyarlanması, Düzenlenmesi veya Herhangi Bir Değişim Yapılması	107
3. Derlemeler.....	108
3.1. Bir Eser Sahibinin Bütün ve Aynı Cinsten Olan Eserlerinin Külliyat Hâline Konulması.....	109
3.2. Belli Bir Maksada Göre ve Hususi Bir Plan İçerisinde Seçme ve Toplama Eserlerin Düzenlenmesi	109
4. Veri Tabanları (Database).....	110
VI. ESERİN ALENİLEŞMESİ VE YAYIMLANMASI	116
1. Genel Olarak	116
2. Alenileşme	117
3. Yayınlanma	120

§3. ESER SAHİBİ

I. BİR KİŞİNİN ESER SAHİPLİĞİ.....	123
1. Eserin Sahibi	123
2. Eserden Doğan Hakları Kullanım Yetkisinin Eser Sahibi Gerçek Kişiden Ayrıldığı Hâller	131
2.1. Hakların Bir Araya Getiren, Çalıştıran veya Tayin Edenlerce Kullanılmasının Şartları ve Kullanım Yetkisinin Kapsamı	132
2.2. Kullanım Yetkisinin Niteliği ve Kaynağı	138
2.3. Vekâlet veya Eser Sözleşmesi Kapsamında Vücuda Getirilen Eserlerde Durum.....	140
II. BİRDEN ÇOK KİŞİNİN BİRLİKTE ESER SAHİPLİĞİ.....	141
1. Müşterek (Ortak/Paylı) Eser Sahipliği.....	142
1.1. Genel Olarak.....	142
1.2. Uygulanacak Hükümler ve Müşterek Eserle İlgili İşlemler ve Tasarruflar	144
1.3. Müşterek Eser Sahipliğinin Sona Ermesi	145
2. İştirak Hâlinde (Elbirliğiyle) Eser Sahipliği/Eser Sahipleri Arasında Birlik.....	147

2.1. Uygulanacak Hükümler.....	149
2.2. İştirak Hâlinde Eser Sahipliğinde Eserle İlgili Tasarruflar	151
2.3. İştirak Hâlinde Eser Sahipliğindeki Değişiklikler	151
2.4. İştirak Halinde Eser Sahipliğinin Sona Ermesi	152
III. SİNEMA ESERLERİNDE ESER SAHİBİ.....	153
IV. İŞLENMELERDE ESER SAHİPLİĞİ.....	154
V. ESER SAHİPLİĞİ KARİNESİ	156
VI. SAHİBİNİN ADI BELİRTİLMİYEN ESERLERDE YAYIMLAYAN, ÇOĞALTAN, KONFERANSI VEREN VEYA TEMSİLİ İCRA ETTİRENİN KULLANMA YETKİSİ.....	158
1. Sahibinin Adı Belirtilmeyen Eser	158
2. Eser Sahibine Ait Hak ve Yetkileri Kullanabilecekler	158
3. Kullanma Yetkisinin Kapsamı	159
4. Karine	159
5. Hakları Kendi Namına Kullanma Yetkisini Haiz Kişilerle Gerçek Hak Sahipleri Arasındaki İlişki	159
6. Salahiyetli Kimselerin Aktif Dava Ehliyeti Sorunu	160

§4. ESER SAHİBİNİN HAKLARI

I. GENEL ESASLARI VE ÖZELLİKLERİ	161
II. MANEVİ HAKLAR/YETKİLER.....	169
1. Genel Olarak/Özellikleri	169
2. Manevi Hakların (Yetkilerin) Çeşitleri	171
2.1. Umuma Arz Yetkisi (m.14)	171
2.2. Eser Üzerinde Adın Belirtilmesini İsteme Yetkisi	174
2.3. Eserde Değişiklik Yapılmasını Menetme Yetkisi	176
2.4. Eser Sahibinin Zilyed ve Malike Karşı Hakları	189
3. Manevi Hakları Kullanabilecek Kimseler	190
3.1. Eser Sahibi	190
3.2. Manevi Hakları (Yetkileri) Kullanabilecek Diğer Kimseler	191
III. MALİ HAKLAR	196
1. Genel Olarak	196
2. Mali Hakları Kullanabilecek Kimseler	198
2.1. Eser Sahibi	198
2.2. Mali Hakları (Yetkileri) Kullanabilecek Diğer Kimseler	199
3. Çeşitleri	200
3.1. İşleme Hakkı	200
3.2. Çoğaltma Hakkı	202
3.3. Yayma Hakkı	208

3.4. Temsil Hakkı	213
3.5. İletim Hakkı	216
3.6. Pay Hakkı	219

**§5. ESER SAHİBİNİN HAKLARINA
GETİRİLEN SINIRLAMALAR**

I. VARLIK SEBEBİ-HUKUKİ NİTELİĞİ	223
II. SÜRE SINIRLAMASI	226
1. Genel Olarak	226
2. Mali Haklara Dair Koruma Süreleri ve Sürelerin Hesaplanması	228
3. Süreli Korumanın ve Süre Sonrası Serbestinin İstisnaları.....	231
3.1. Devletin Faydalanma Yetkisi (FSEK m. 46)	231
3.2. Kamuya Mal Etme	231
III. KAMU DÜZENİ DÜŞÜNCESİYLE (AMME İNTİZAMI MÜLAHAZASIYLA) SINIRLANDIRMA.....	238
IV. KAMU YARARI DÜŞÜNCESİYLE (GENEL MENFAAT MÜHAZASIYLA) SINIRLANDIRMA.....	241
1. Mevzuat ve İçtihatlar	241
2. Söz ve Nutuklar	244
3. Temsil Serbestisi	245
4. Eğitim ve Öğretim İçin Seçme ve Toplama Eserler Vücuda Getirilmesi	248
5. İktibas Serbestisi	255
5.1. Genel Olarak.....	255
5.2. Alenileşmiş Bir Eserden Bir İlim ve Edebiyat Eserlerine Yapılacak İktibas	267
5.3. Güzel Sanat Eserlerinden İktibas Serbestisi	269
5.4. Müzik Eserlerinden İktibas Serbestisi	270
5.5. Basın İktibas Serbestisi ve Sınırları.....	272
5.6. Haber ve Bilgilendirme Amaçlı İktibas Serbestisi	276
V. KİŞİLER LEHİNE ÖZEL MENFAAT DÜŞÜNCESİYLE (HUSUSİ MENFAAT MÜLAHAZASIYLA) SINIRLANDIRMA	277
1. Fikir ve Sanat Eserlerinin Şahsen Kullanmaya Mahsus Çoğaltılabilmesi....	277
1.1. Genel Olarak	277
1.2. Şahsen Kullanma İçin Çoğaltma Kavramı	278
1.3. Bilgisayar Programlarının Şahsen Kullanmaya Mahsus Çoğaltılabilmesinin Kapsamı ve Sınırları.....	287
1.4. Kişisel Kullanım veya Eğitim- Öğretim Maksadıyla Engelliler Lehine Çoğaltma Hakkı Kısıtlaması	295
2. Kopya ve Teşhir Serbestisi	295
3. Umuma Açık Mahallerde Eser, İcra, Fonogram, Yapım ve Yayınların Kullanılması ve/veya İletilmesine İlişkin Esaslar	296
4. Eser, İcra, Fonogram ve Yapımların Yayınlanmasına ve/veya İletilmesine İlişkin Esaslar	296

XVIII

VI. DEVLETE TANINAN YETKİLER	297
1. Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesi	297
2. Devletin Faydalanma Salahiyeti	297
3. Kamuya Maletme	298

EKLER

EK 1: 1/95 SAYILI KONSEY KARARININ "FİKRİ, SİNAİ VE TİCARİ MÜLKİYETİN KORUNMASI" BAŞLIKLILIK EK 8 HÜKÜMLERİ.....	299
EK 2: RESİMDE TARZ VE ÜSLUP ÖRNEĞİ	302
EK 3: İŞLEME (TERCÜME), ÜSLUP VE HUSUSİYET ÖRNEĞİ.....	303
EK 4: ÖRNEK OLAYLAR	304
A. OLAYLAR/SORULAR.....	304
B. ÇÖZÜMLÜ OLAYLAR	327
EK 5: FSEK 38'İNCİ MADDESİNİN TADİL SEYRİ	345
EK 6: MEVZUAT	349
I. 1857 tarihli Matbaa Nizamnamesi, 1857 tarihli Kitap Tab'ı Hakkında Nizamname (Telif Nizamnamesi), bu Nizamnameye 1872 ve 1875 yıllarında yapılmış Zeyiller ve 1870 tarihli Telif ve Tercüme Nizamnamesi.....	349
II. Kitap Tab'ı Hakkında Nizamname.....	351
III. Fî 8 Receb Sene 1289 ve Fî 30 Ağustos Sene 1288 [11 Eylül 1872] Kitap Tab'ı Hakkında Olan Nizamnameye Zeyl Olunan Fıkarât-ı Nizamiye	352
IV. Kitap Tab'ı Hakkında Olan Nizamnameye Tezyil Olunan Fıkarât-ı Nizamiye	352
V. Telif ve Tercüme Nizamnamesi	353
VI. Telif veyahut Tercüme Olunacak Kitaplara Dair Nizamname	354
VII. Hakk-ı Telif Kanûnu (1328).....	364
VIII. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu.....	370
1. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (1951) Gerekçesi	370
2. 2936 Sayılı 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun'un Gerekçesi	387
3. 1951 Tarihli FSEK'in Bazı Maddelerini Değiştiren 7.6.1995 Tarih ve 4110 Sayılı Kanun'un Gerekçesi.....	396
4. Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 4630 Sayılı Kanun	406
5. 5101 Sayılı Kanun Genel Gerekçe	429
6. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	439
KAYNAKÇA	489